

C^{òn} m^{ỗi} l^{ần} đⁱ d^ò nh^éng bu^{ổi} h^{ết} th^ú o hay sinh ho^{ạt} c^{òn} đ^óng, nghe ai đó kêu g^{ỏi}, nh^éc đ^ón ch^è đoàn k^{ết} là Đ^{ất} Lang tui nh^é đ^ón b^{ên} nh^éc “K^{ết} Đoàn! Chúng ta là s^{ắc} m^{anh}, đoàn k^{ết} ta b^{ên} v^ềng...” b^{ởi} s^áa l^{ời} nh^éc trên và r^{ồi} kh^{ông} kh^ói t^ốm t^ốm c^{òn}i.

C^{òn} i vì l^{ời} nh^éc s^áa đ^ói và c^{òn} i vì d^óng nh^éc c^{òn}g kêu g^{ỏi} đoàn k^{ết} thì dân Vi^tnam l^{ời}...c^{òn}g chia r^õ h^{ìn}. Có đ^{úng} nh^éc v^ềy hay kh^{ông}? N^{ếu} đ^{úng}(t^oc là kh^{ông} tr^òt) thì t^{ại} sao l^{ời} có “s^{ắc} c^{òn}” nh^éc dz^óy?

Tui có đ^{éc} trong m^{ột} cu^ộn sách ^ở đ^âu đ^ó nh^én x^{ét} (r^õ) c^óa m^{ột} ng^ó i Nh^{át} v^ề ng^ó i Vi^t Nam nh^ésau:

M^{ỗi} ng^ó i Vi^t Nam l^à m^{ột} vi^{ên} kim c^{òn}g (Th^ứ th^ìt nghe, khai thác t^o h^{òn} m^{ột} bên Sierra Leon đ^{em} v^ề h^{òn} c^{òn}g Antwerpen b^{ên} B^ỉ, c^{òn}g t^o đ^âng ho^{àng}, kh^{ông} ph^ói lo^{ài} kim c^{òn}g nh^én t^oo), m^{ỗi} ng^ó i Nh^{át} l^à m^{ột} c^{òn}g đ^ót s^{ét} (c^{ũng} th^ứ thi^{ết} lu^{ôn}).

Kim c^{òn}g th^ì r^õt qu^ý gi^á, l^{úc} n^{ào} c^{ũng} s^{áng} ch^ói, l^ốp l^{án}h d^óng ánh s^{áng}, c^{òn} đ^ót s^{ét} th^ì d^ób^{én}, gi^á tr^{ong} r^õt ít, n^{ếu} kh^{ông} mu^{ốn} nói r^õng ch^óng có g^ì ngo^{ài} vi^tc d^{ùng} l^àm v^ềt li^{ều} s^{ắc}n xu^{ất} b^{ình}, l^{ời}... s^{ành}, s^{ắc} và l^{ời} đ^âu c^{ũng} có. Tuy nhiên kim c^{òn}g kh^{ông} bao gi^á d^{ính} l^{ời} đ^óng v^ềi nhau, đ^ót s^{ét} ng^ó i c^{òn}g l^{ời}, ch^è c^{òn}g ch^{út} n^hé c l^à 3, 4 c^{òn}g ri^êng r^õ s^{ắc} tr^ò thành m^{ột}.

Mama Mia! Tên Nh^{át} vi^t quy^{ết} n^hé sách ba đ^íu b^{ên} chuy^{ển} n^{ày} coi b^{ởi} c^{ũng} ba que, x^í lá t^on. H^{òn} làm b^{ởi} khen, b^{ởi} m^{ột} dân Vi^t Nam m^{ìn}h c^{òn}g c^{òn}g, th^ứi l^{ên} tu^{ổi} ng^ón cây, ngon l^ành quá c^{òn}g th^ứ m^{ột}(d^ĩ nhiên t^ong ng^ó i m^{ột} th^ói); r^õi d^{ùng} m^{ột} cái, r^{út} ki^{ếm} Samurai ch^è... b^{ởi} p m^{ột} ph^{át}, ch^èi xéo d^ân m^{ìn}h l^à kh^{ông} bi^{ết} đoàn k^{ết} đ^ó t^oo thành s^{ắc} m^{anh} c^{òn}g a t^op th^ứ.

Đat Lang tui đ^{éc} mà t^oc... qu^ý s^{ắc} l^{ời} m^{ìn}h, đ^ónh x^é n^{át} quy^{ết} n^hé sách đ^{ang} c^{òn}m tr^{ên} tay, nh^éng ch^èt nh^é ra l^à s^{ách} m^{ìn}h, kh^{ông} có ti^{ền} m^{ua} cu^ộn kh^{ác} đ^ón, n^{ếu} k^ép ng^óng l^{ời}. Ti^{ền} l^{ời}ng b^à x^í ki^{ếm} so^{át} t^ong Euro, Konto online check hàng ngày, m^{ột} m^{ột} đ^óng l^à b^ã “phát hi^{ển}” đ^óng ngay, l^àm sao dám nhi^{ém} ra m^{ột} ít m^{ua}, m^à n^{ếu} có nhi^{ém} đ^óng th^ì... m^{ua} th^ứ kh^{ác} đ^{áng} gi^á h^{ìn}... s^{ách}, b^{áo} ch^è? Đ^{úng} h^òng? Kh^{ông} đ^{úng} l^à b^à...b^{ởi} n^hé tui đ[ি].

Thôi! xin tr^ả l^{ời} v^ề n đ^ó. Ng^óm nghⁱ, th^úy anh Nh^àt nói đúng ch^ỉ kh^{ông} sai, hay c^ó sai th^ì c^{ũng}... ch^{út} ch^{út} thôi.

Ng^ói Vi^tt ch^{úng} ta đ^{óng} riêng r^õ th^ì r^{ất} thành công, nh^{ưng} t^ùm g^òng nh^à k^{ết} s^ự D^ếng Nguy^êt Ánh ch^ỉ t^ùo bom áp n^{hi}et (Thermobaric) , giáo s^ư Nguy^ên Xuân Vinh làm vi^c cho NASA, Tr^{ìn}h Tu^{ần} v^ề i 7 b^{óng} k^{ết} s^ự (v^ề Vi^tNam th^ànhanh... 7 b^{óng} tiⁿsⁱ) và m^ùi nh^àt đ^ây Orleans, Joseph Cao đ^ếc c^ù vào H^à viⁿ Hoa K^ỳ,... là nh^{ưng} b^{óng} ch^{óng} r^õ r^{ất} nh^àt. Tuy n^hien, đ^{ến} ng^{ày} h^{ôm} nay ng^ói vi^ct v^ề n ch^úa d^ếng th^úy m^ùt công ty, m^ùt t^ù h^ép, m^ùt nh^{óm} nh^à khoa h^uc nghiên c^úu... mang t^{ên} Vi^tNam c^ó d^ếng m^ùt th^ànhanh công r^õc r^õ đ^{áng} k^{ết}. Vi^c k^{ết} h^ép kh^ói ng^ói Vi^t h^ui ngo^{ài} th^ànhanh m^ùt l^ùc l^òng đ^{óng} nh^àt (đ^{óng} nh^àt ch^ỉ kh^{ông} ph^ùi duy nh^àt) đ^ó có th^ể t^ùo d^ếng nh^àng th^ànhanh qu^ý to l^{òn} mang t^ùm v^{óc} qu^ýc t^ù, d^ếng nh^à là m^ùt vi^c b^{ết} kh^ói thi.

Có nhi^{ều} y^{ếu} t^ử ngăn ch^{ún} s^ự đoàn k^{ết} c^ùa ng^ói Vi^tt, th^ì đ^ó m qua vài y^{ếu} t^ử chính.

Theo s^ư nh^àn xét c^ùa tui, y^{ếu} t^ử quan tr^{ọng} th^ì nh^àt khiⁿ ng^ói Vi^tt ít đoàn k^{ết} là t^{ính} ích k^{ết}, kh^{ông} bi^{ết} hi sinh quyⁿ l^ùi nh^à c^ùa b^{ón}n th^{ân} đ^ó đ^ót đ^óng m^ùt đ^óng l^ùi chung l^{òn} h^àn, mà b^{ón}n th^{ân} m^{ìn}h^{ìn}h c^{ũng} (s^ư) đ^óng nh^àu h^àn.

M^ùt th^ì d^ó đ^óng h^{ìn}h tui đ^óng bi^{ết}, do m^ùt anh b^{ón}n l^à k^{ết} s^ự thi^t k^{ết} (design), đ^{óng} th^ì làm vi^c trong Betriebsrat (công đoàn IG Metall Industriegewerkscha ft Metall, "Industrial Union of Metalworkers") c^ùa m^ùt h^{àng} ch^ỉ t^ùo xe h^ài Đ^ếc k^{ết} l^ùi. Anh cho bi^{ết} ch^úa đ^{ến} 5% t^ùng s^ư ng^ói Vi^tt trong h^{àng} tham gia th^ànhanh công đoàn, trong khi so v^ề i các dân t^ùc kh^{ác} (kh^{ông} k^{ết} Đ^ếc) nh^à Th^ổ Nh^ĩK^ỳ (Turkey), Nam T^â (Yugoslavia) hay Tây Ban Nha (Spain), s^ư đoàn vi^cen bao gi^ờ c^{ũng} l^à 50-70%, th^ìm chí c^ó nh^à máy l^{ên} t^ùi 80% công nh^{ân} vi^cen l^à th^ànhanh công đoàn.

Tui h^ài lý do, anh cho bi^{ết} ng^ói Vi^tt trong h^{àng} anh l^àm kh^{ông} s^ẽt s^ẽng tham gia công đoàn v^ì ph^ùi đóng nguy^êt li^m 1% t^ùng l^òng Brutto (Gross income). Nhi^{ều} ng^ói kh^{ông} gia nh^àp th^ì thôi, l^ùi c^{òn} lý luⁿ r^õng kh^{ông} l^à th^ànhanh vi^cen nh^àng khi công đoàn tranh đ^óu cho công nh^{ân} vi^cen đ^{óng} l^{ên} l^òng, h^àv^ề n đ^{óng} h^àng, v^ềy th^ì d^ói g^ì m^à m^ùi th^{áng} ph^ùi m^ùt v^{ài} ch^ǐc Euro? V^ềy th^ì nh^àng ng^ói th^ànhanh công đoàn đ^óu ngu d^ói h^àt hay sao?

Sau khi nghe chuyⁿn đó, tui t^òm^ò đ^{óng} sách, tìm hi^{ểu} v^ề s^ự hình th^ànhanh và quá trình tranh đ^óu

của công đoàn IG Metall Đ c. Qua đó m i bi t r ng, đ  d t d c thành qu  ngày hôm nay cho công nhân viên ngành sắt thép Đ c m i năm đ c h ng 6 tu n l  ngh  Urlaub (Vacation), tu n làm việc 35 tiếng (hiện nay v tinh h nh kinh t , nh u h ng d t t ng tr  l i 37,5 hay 40 tiếng/tu n), đ c tiếp t c tr  l ng trong 6 tuần l  b nh đầu tiên trong năm (sau đó q y b o hi m s c kh e s  tr  tiếp) công đoàn d t ph i tranh đ u tr ng k  trong nh u n m, khi đ m ph n v i gi i ch  nh n, khi đ nh c ng l m  p l c...m i n m t ng b c m t. Ti n đ u h  ho t động n u kh ng c o nguyệt li m c a đ o n vi n?

Y u t  th  hai l t ng ganh t , h m danh, tranh gi n, h n thua nhau nh ng chuy n kh ng đ ng. S  ganh t  th ng ng m ng m, kh ng b c l  ra ngo i nh ng  m, k o dài và s  b ng n  khi c  d p. Ng i ta d  d ng b i t b n, vu kh ng, ch p m u, n i x u sau l ng nhau... ch  v  nh ng đ u nh  nh t nh  c m th y thua k m ng i kh c hay không đ t d c nh ng g i m nh mu n, nh t l  khi c  d c ph ng ti n truy n th ng trong t y. Việc tranh nhau ch c v  ch  t ch V n b t VNHN giữa c c  ng Vi n Linh, S n T ng, Đ ng V n Nh m... cu i th p niên 90 l  m t b ng ch ng r t.

Ng i Vi t h i ngo i h u nh  ch  k t h p d c với nhau khi c  nh ng bi n d ng l n, nh  v  Tr n Tr ng, vào n m 1999, treo c  d  sao v ng v a h nh  ng Hồ Chí Minh trong ti m b n v a cho thuê phim video, d i nh c... m t  ng Tr ng s  h u, hay l  v  bi u t nh ph n d i b o Ng i Vi t in h nh ch u r a ch n cho m y ng i làm nail c  h ng c  v ng ba s c d  ho c nh ng cuộc biểu t nh ch ng m y  ng Nguy n T n D ng, Nguy n Minh Triết qua M ...khoe "Duyên D ng Việt Nam", v n đ ng h i nh p vào WTO ho c v  ph n d i ngh  vi n Madison Nguy n đ nh đ i t n Little S aigon v a m i nh t l  cu c biểu t nh ph n d i cu c tri n l m tranh v a v n h c ngh  thu t VAALA...

Khi nh ng s  vi c d o tr i qua ho c ch m xu ng r i, th i... ai v  nh a n y. C n lo c m  o, bill, mortgage, xe, đ i n, n c, telephone...  i ch o, d i th , t i t m m t m i ch  b  ch i sao?

D i nh n! D i bi u t nh v y l ... may r i, mu n g i n a? B  ăn ch i, b  vi c nh a cu i tuần, b  shopping... tham gia đóng góp v y l  qu  s c r i. Th m n a ai ch u cho th u?

Nh ng n u c o ai d o t  m , l y m t t  b o tiếng Vi t hay th ng c o k u gọi c c cuộc biểu t nh dục, s  th y danh sách các h i đ o n, t  ch c... tham d i d i... ngo n ngo o, d i th m th t, d i... l  th , d i... m t ch  c a tha. Đ c kh ng cách chi m t h t d c, nh ng n u ch u kh  suy nghĩ hay h i t ng...ch t ch t, th  ch c ch n s  nh n ra r ng nh u h i đ o n, t  ch c trong c i danh sách d o m i n m ho t d ng ch ng....m t l n l t i  da, hay ch  c t tên kh ng c  th c,

ho^lc s^o thành viên ch^o lèo tèo năm ba ng^o i (k^o c^o v^o ch^o ng, con cái, anh ch^o em...). V^oy thì thành l^op cho nhⁱu đ^o làm gⁱ? N^o u kh^ong l^a đ^o l^oy...danh, đ^o " N^o " cho l^on, cho m^oi ng^o i bi^ot r^ong.....ta đ^oy c^ung (ngon lành) nhⁱ ai.

Nhⁱ có l^on nói chuy^on v^o i m^ot anh đ^ong nghi^op ng^o i Đ^ong Đ^oc c^u, nhⁱ đi ăn tr^oa trong Kanteen th^ong ng^o i chung b^{an}, ri^ot r^oi thành quen, anh l^a k^o s^o c^o khí b^{en} mi^on Đ^ong, khi b^oc t^ong Bá Linh s^o p đ^o, tr^oi d^ot qua ch^o tui ^o m^on Techniker (Technician) . M^ot l^on l^oi nh^oa ^onh ch^oi, ^onh cho tui coi cái b^ong t^ot nghi^op r^oi vui v^o n^oi:

Gut! Hauptsache habe ich eine Arbeit und verdienne gut genug fuer meine Familie. Ingenieur oder nicht ist nicht zu wichtig.

(T^ot! Chuy^on chinh l^a t^oi c^o m^ot vi^oc l^am v^a ki^om đ^o ti^on cho gia d^onh. K^o s^o hay kh^ong, kh^ong quan tr^ong l^om).

Anh b^on Đ^oc n^oy đ^ung l^a th^ot th^oa qu^a, ch^oa h^oc đ^ong cách l^am pháo c^oa d^{an} Vi^ot Nam. Nghⁱ l^oi tui c^ung th^oy ng^ong v^o i ^onh, vⁱ x^et ra m^onh c^ung thu^oc lo^oi "n^o" ch^ong k^{em} ai. Đⁱ l^am lao đ^ong, l^ong ch^o cao h^on l^ong m^oy ng^ong l^am ^o trong Mc Donald kh^ong t^oi m^ot Euro/gi^o mà ai h^oi t^oi c^ung l^am b^o (khiêm nh^ong) b^o nhⁱ, "Tui l^am vi^oc l^anh l^ong AT (Ausser Tarif) anh/ch^oi. Năm 70.000 Euro, ch^oa k^o ti^on th^ong cu^oi n^om."

Dⁱ nhiên Đ^ot Lang tui s^oc m^oy mà dám "b^oc cà na" v^o i anh đ^ong nghi^op Đ^oc kia, ^onh ch^o nghe v^ai câu ti^ong Đ^oc (h^oc mà kh^ong c^on đ^on tr^ong t^o h^oi c^on... ^o Vi^ot Nam) là bi^ot t^ong m^onh thu^oc lo^oi n^oo r^oi.

Nhⁱng t^o nguy^on nh^oan s^ou xa n^oo mà ng^o i Vi^ot ch^ung ta th^och "n^o"? Vⁱ t^o ti hay t^o tôn m^oc c^om? Đ^o che d^ou s^o thuakém c^oa m^onh hay đ^o c^om th^oy t^o "s^ong" khi c^o c^om gi^oc ng^o i kh^oc n^o ph^oc m^onh?

Nhⁱ l^oi th^oi gian sau ng^oay 30/04/75, khi nhⁱng ng^o i lính QĐND mi^on B^oc m^oi vào S^oài Gòn, ng^o i d^oan mi^on Nam đ^oa có nhⁱu chuy^on c^o i v^o nh^ong qu^o pháo đ^ong quang toàn h^ong nhⁱ: Ti vi ch^oy đ^ong đ^ong, tr^o l^ong m^o d^ou h^oa c^oa ta l^on nhⁱ con voi trong khi tr^o l^ong t^ot c^o các

m  d u trên th  gi i c ng l i ch  b ng con tem d n trên l ng con voi, Nh t B n đang định mua kh i nh a m y c a ta, c  m t t u kh i đ i m t t u m y c y Kubota...

Sang đ n th p niên 90, khi kh c ruột (non) ngo i ng n d m b t đ u... chuy n đ ng thi b nh n  ... “l y lan” sang m t s  ng i m t th i l ... “ma c , d i di m” v  th m qu  h ng (l  ch m kh ng g t). R t nhi u Vi t ki u v  VN l c đó, kh ng b c s , k  s  ... thi ch i t t c ng l ... ch  h ng, ch  ti m..., t  th y ai n i qua M  d i c t c , r a ch n, ph c v  trong nh a h ng, l m nail, l m t c hay l  assembler h ng d i n t  ...

Th  m i bi t Việt Nam ta (trong n c) t n anh h ng v  (h i ngo i) t n tr  th c. Tuy n i n l n n y b nh “n ” kh ng l m cho ng i nghe c i m t l m cho h  th y n  n ng, k nh ph c...m y c y “ph o đ i” v c ng.

G n nh t l  b nh n  tr n DCVOnline, l  d y c ng kh ng thi u g i nh ng c y ph o đ i hay d i n quang t n h ng. Nh u nickname l m th , g p y ki n ch i b i c ng s n t n t , kh e khoang t u ng m v i d u d n nguy n t  ... s n s ng đ em th  xu ng d u c ng s n H  N i, hay h ng ngày than kh c, k u g o t  do, d n ch , đ a nguy n cho h n 84 tri u d n Việt Nam trong n c nghe mu n d i c c con r y, t ng ch ng nh  c ng s n Việt Nam s p s p d  hay b  đ nh tan t nh t i n i. Nh u khi Đ t Lang tui đ c th y h  h i, ph n kh i, n m t ng t ng d n ngày t n c a CSVN m  s ng l m c i ng i, nh ng ch  trong v i gi y d a b ng ho ng t nh m ng nh n ra r ng:

“Tr ng d u h , L y d u h !
Đ m k  g i m ng, ngh n m  ...
S ng ra n u d u nh  x a, kh c g i?”

Cho dù l  v  l y do n o d i ch ng n a th i m u th ch n  ngày t  d u d a l  ch ng ng i cho s  đoàn kết. Mang t m l  b t ph c k  kh c khi n cho ta kh c c m khi d i tho i, ta s  kh ng lắng nghe, s  d  ch  b i, d e b u, b i b c... nh ng y ki n hay vi c l m c a ng i kh c ngày t  d u, cho dù nh ng y ki n ho c vi c l m d i s  đ em d n nh ng k t qu  th c ti n, d ng khen, c  l i cho t p th .

Khi d a kh ng lắng nghe, kh ng th ng c m, kh ng t n tr ng nhau, ng i ta kh c c m th  k t h p với nhau, đ t m c ti u, quy n l i c a t p th  l n tr n m c dịch, quy n l i c a nh n. D i xa h n

phāi biāt đāt quyān lāi đāt nāc, dân tāc lāen trên quyān lāi tā chāc, đāng phái, tôn giáo...

Yāu tā thā ba làm cān trā sā đoàn kāt là tôn giáo. Viāt Nam có hai tôn giáo chính là Phāt giáo và Thiên chúa giáo. Phāt giáo (không kā nhāng ngāi chā thā cúng ông bà) có con sā tín đān hān nhāng là māt tôn giáo vāi tā chāc lāng lāo, trong lúc Thiên chúa giáo ít tín hāu hān, chāa đān 10% tāng sā dân nhāng tā chāc rāt chāt chā, hoāt đāng hāu nhā luôn có sā chā đāo cāa tòa thánh Vatican. Trong suāt cuāc chiān Quāc Cāng, nhāng biān đāng chính trā cā miān Nam hāu hāt đāu có sā tham gia cāa hai tôn giáo lān này. Ngoāi trā māt sā ít cao tăng, thāt sā vì đāo, đāt nāc, dân tāc... nhāng ngāi lãnh đāo tinh thān hai tôn giáo lān này chā nhām māc đāch tranh dành nhāng, quyān lāc cho tôn giáo mình. Hā quên đi māt đāu: trā cā khi là Phāt tā hay con chiān cāa Chúa, hā là ngāi Viāt Nam.

Nāu māc đāch thay đāi chā đā cāng sān Hà Nāi không phāi vì tā do, dân chā, đāa nguyên cho toàn dân Viāt Nam mà chā đā phāc vā cho quyān lāi hay sā bành trāng tôn giáo, chāc chān nhāng ngāi lãnh đāo tinh thān cāa hai tôn giáo trên khó bāt tay đāng vāi nhau và sā không bao giờ nhān đāng sā lāc hā cāa toàn dân.

Lā tāt nhiên còn nhiāu yāu tā khác nhāng đān sā đoàn kāt, nhāng xin ngāng cā đây vì bài viāt tāng đāi đāa dài.

Ngày hôm nay đāt nāc đang đāng bên bā vāc thām vāi sā xâm lăng trāng trān cāa Tāu cāng qua nhāng chuyān Hoàng Sa-Trāng Sa, viāc cām lāi cāt māc biên giāi, dāng lāi cāi Nam quan, và māi đāy nhāt là viāc khai thác quāng Bô-xít (Bauxite) đān sān xuāt nhām cā Tây Nguyên. Sau viāc khai thác Bô-xít này, chāc chān sā cān nhiāu sā viāc khāc diān tiān bāt lāi hān cho Viāt Nam.

Chúng ta phāi làm gì khi đāng cāng sān Viāt Nam vāi thái đā lān hèn, khiāp nhāng cāa 15 ngāi trong Bā Chính Trā và 3 triāu đāng viên, xem quyān lāi bān thân, gia đình, đāng phái quan trāng hān tiān đā dân tāc, đāt nāc?

Hãy suy nghĩ tích cāc hān, mānh dān truyān bá thông tin (khai thác Bô-xít) này đān tāng ngāi māi khi có dāp trò chuyān, tâm tình. Hãy gác bā nhāng tā hiām cá nhân, nhāng khác biāt vā chính kiān. Các vāi lãnh đāo tinh thān các tôn giáo hãy đāt quyān lāi đāt nāc, dân tāc lāen trên sā gia tăng tín đā, bành trāng đāo pháp...

Nhóng ngói nóm phóng ti&nh truyón thóng, media... hóy ngóng chói bói, nhóc mó, chó tróch nhau mó nón tóm cóch phó bi&nh nhóng tin tóc nguy hói đón dón tóc, đót nóng bó chónh quyón bóng bót, che dóu, hóy đónh đóng quón chóng lón tóng. Cóc bón tró sinh vi&en, hóc sinh trong cóc tróng trung, đói hóc trong cóng nhó ngoói nóc hóy bón luón, tham khóo ý ki&nh nhau cón phói lóm gói trong thói đóm nóy?

Riêng đói vói cóc hói đoàn, tó chóc, nhóng bón tró hói ngoói, hóy tóm đónh đóch bót có khi nóo có dóp (proactive), đóng chó khi bó tón cóng mói tró đón (reactive). Hóy tó chóc nhóng buói trónh di&nh nghó thuót, văn hoóa tróng bóy tói ác CS, nhóng chuyón tham nhóng, hói ló, hèn nhót... cóa nhóa cóm quyón cóng són Vi&et Nam, hóy dóng ngay chi&u thóc cóa VAALA mó đónh tró hoóc tón cóng mót cóch ôn hòa nhóng hi&nh u quó.